

บทที่ 1

บทนำ

มนุษย์รู้จักนำพืชชนิดต่างๆมาใช้เป็นอาหาร และ รักษาโรคเป็นเวลายาวนานแล้ว โดยอาจจะใช้ทั้งต้นหรือใช้เพียงบางส่วน เช่น ลำต้น ดอก ใบ ผล รากหรือเมล็ด สำหรับในปัจจุบันนี้โดยทั่วไปเมื่อกล่าวถึง "พืชผัก" ที่ใช้เป็นอาหารในชีวิตประจำวัน มักจะนึกถึงผักที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ ซึ่งมีการปลูกและจำหน่ายทั้งภายในประเทศและที่เป็นสินค้าออก พืชผักเหล่านี้เป็นที่นิยมแพร่หลายและมีจำหน่ายทั่วไป เช่น ผักคะน้า ผักกาด กะหล่ำปลี ฯลฯ นอกจากพืชผักเศรษฐกิจดังกล่าวแล้ว ยังมีพืชผักอีกมากมายหลายชนิดด้วยกันที่มนุษย์สามารถนำมารับประทานเป็นอาหารได้ พืชพันธุ์เหล่านี้มีทั้งที่ตนเองตามธรรมชาติทั่วไป บางชนิดนิยมปลูกบางชนิดขึ้นเองเฉพาะในบางท้องถิ่น บางชนิดเกิดขึ้นมากมายและกระจายพันธุ์ไปทั่วจนกลายเป็นวัชพืชที่มีปัญหา พืชพันธุ์หรือพืชผักดังกล่าวจัดเป็น "ผักพื้นบ้าน" หรือ "พืชผักพื้นเมือง" ซึ่งส่วนใหญ่แล้วไม่เป็นที่รู้จักหรือนิยมบริโภคอย่างแพร่หลายเหมือนกับพืชผักเศรษฐกิจ แต่นิยมรับประทานกันเฉพาะคนในท้องถิ่นหรือในหมู่บ้านเท่านั้น พืชผักพื้นเมืองเหล่านี้ให้คุณค่าทางโภชนาการไม่น้อยไปกว่าพืชผักเศรษฐกิจ บางชนิดให้ปริมาณสารอาหารที่จำเป็นมากกว่า นอกจากนี้ปริมาณสารพิษที่ตกค้างเนื่องจากยาฆ่าแมลงก็น้อยมาก หาได้ง่าย ราคาถูก และที่สำคัญยิ่งในปัจจุบันก็คือ พืชผักพื้นเมืองหลายชนิด เป็นแหล่งของสารเคมีต่างๆที่นำมาศึกษา ค้นคว้า และวิจัย ทางด้านการแพทย์ โภชนาการ และสาขาอื่นๆ เพื่อใช้เป็นตัวยารักษาและป้องกันโรคชนิดต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับ มนุษย์ สัตว์ ตลอดจนพืชเศรษฐกิจต่างๆอยู่ตลอดเวลา และยังทวีความรุนแรงมากขึ้นทุกขณะ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และเป็นการเพิ่มผลผลิตให้ทั้งปริมาณและคุณภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลถึงการพัฒนาประเทศในด้านอื่นๆอีกมากมายติดตามมาด้วย

ด้วยเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าวแล้วข้างต้น จึงควรมีการส่งเสริมให้ประชาชนทั่วทั้งประเทศ ได้รู้จักและเห็นคุณค่าหรือประโยชน์อย่างมหาศาลของพืชผักพื้นเมือง ให้มากยิ่งขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน การศึกษาและวิจัยนี้ จึงเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้ได้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับพืชผักพื้นเมืองหลายชนิดที่กระจายทั่วไปในท้องถิ่นชนบท สามารถนำมาใช้ในการศึกษา ค้นคว้า และวิจัยในสาขาต่างๆ เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งอาหาร หรือเป็นตัวยาสมุนไพรต่างๆ ตลอดจนเป็นการอนุรักษ์พันธุ์พืชผักพื้นเมืองที่อาจจะสูญพันธุ์ไปในอนาคตให้คงอยู่ตลอดไปถึงรุ่นลูกรุ่นหลานและรุ่นต่อไป

สถานที่ที่ใช้เป็นแหล่งข้อมูลในการศึกษาและวิจัย คือ จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นภูมิภาคและใกล้สถานที่ทำงานของผู้นิพนธ์ ทำให้เกิดความสะดวกและขจัดปัญหาในด้านต่างๆ เช่น ที่พัก การเดินทาง ภาษาถิ่น การสืบค้นข้อมูลต่างๆเกี่ยวกับพืชผักพื้นเมือง และการเผยแพร่ผลการศึกษาวิจัยซึ่งเป็นทรัพยากรของท้องถิ่น

สภาพทั่วไปของจังหวัดนครศรีธรรมราช

จังหวัดนครศรีธรรมราชตั้งอยู่ตอนกลางของภาคใต้ มีพื้นที่ 9,942.5 ตารางกิโลเมตร มากเป็นอันดับสองรองจากจังหวัดสุราษฎร์ธานี แบ่งเขตการปกครองเป็น 16 อำเภอ

อาณาเขต

ทิศเหนือ	จดจังหวัดสุราษฎร์ธานี
ทิศใต้	จดจังหวัดพัทลุง และจังหวัดสงขลา
ทิศตะวันออก	จดอ่าวไทย
ทิศตะวันตก	จดจังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดกระบี่

สภาพภูมิประเทศ แบ่งเป็น 4 เขต ดังนี้

- เขตที่ 1. พื้นที่ราบชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกตอนบน ได้แก่ อ.ขนอม, อ.สิชล และ อ.ท่าศาลา
- เขตที่ 2. พื้นที่ราบชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกตอนล่าง ได้แก่ อ.เมือง, อ.ปากพนัง, อ.เชียรใหญ่, อ.ชะอวด และ อ.หัวไทร
- เขตที่ 3. พื้นที่ราบเชิงเขาตะวันตก ได้แก่ อ.พรหมคีรี, อ.ลานสกา และ อ.ร่อนพิบูลย์
- เขตที่ 4. พื้นที่ตอนกลางแนวเทือกเขานครศรีธรรมราช และเทือกเขาบรรทัด ได้แก่ อ.พิปูน, อ.ฉวาง, อ.ทุ่งใหญ่, อ.นาบอน และ อ.ทุ่งสง

วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

เพื่อศึกษาชนิดของพืชผักพื้นเมืองในจังหวัดนครศรีธรรมราช ลักษณะสัณฐานวิทยา สภาพนิเวศวิทยา ส่วนที่ใช้รับประทาน และ วิธีการที่ชาวบ้านนำมาใช้ประกอบอาหาร

